

ШИМШУҢ САФОНОВ

ПАРЗЕ МЭГИНИ МЕ

ШИМШУЪН САФОНОВ

ПАРЪЕ МЭГІНИ МЕ

СТИХИГЪО ВЕ МЭГІНИГЪО

ДАГЕСТАНСКОЕ КНИЖНОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
МАХАЧКАЛА — 1968

С (ТАТ)
С 21

Х у д о ж н и к
Е. ОМЕЛЬЧЕНКО

ЭРИ ВАТАН

Э гьержой ме бисдорум
Эри Ватан михунум,
Нум юре ме э дуьлме
Те гIуьмуьрлугь мидорум.

Э межлуьсгьой ошугьгьош
Ченд гилегьо ме хундем,
Унжо хунде мэгIнигьош,
Ме Ватане бэхширем.

Ме ченд караз э довго
Э уьлуьм батмиш бирем,
Нум Ватанс э унжош
Гуьрде, ме хилос бирем.

Эз Ватан бугьо пэхьни
Гуьмуьр ю мибу езугь,
Эй Ватан хун туь мэгIни
Рэхь туь мибу гье очугI.

**Гьичиш, гьичиш мере нисд
Пэхьинки эз Ватан ме,
Зиндегунш гьерчуь гьисд,
Бэхширем э Ватан ме.**

НУМ ЛЕНИН

Нум Ленин гьисди васал васалгьо,
Рэхь юре рафденим гьеме салгьо,
Пуьзет коргьойму, гIэзизи кифлет,
Гьувот гьулгьойму ве келе девлет.
Товуши, уьшуьгьи э тегьер чьуьше,
Тиге фикиргьо, чьуи шимшил эй дуьшме,
Оммо эри ме и нум мозоли,
Э товуше рэхь мере оголи.
Нум Ленин шовгIон эри гьемейму,
Асдарай эн суьрхи синей девр иму.
Хоши ве шори э лэгIэй дедегьо,
Эри ширинне ховгьой гIэилгьо.
И нум гIэлэм Кубан имбуруз,
Алжириш азади, немунди сергьуз,
Э заргьой эвруьшуьм, э заргьой чьуьшме
Могьлугьгьо гирдет гIэзизе нуме!

КОМСОМОЛ ЛЕНИНИ

Омбора мэгИнигьо вс ихдилотгьо иэму
Эз дуьли нуьвуьсдет э товней туь хэлгь иму,
У ширине мэхьшово э жофолуье рэхь
Туьре генс оголи э биёвгьо себэхь.

Бирей э чулгьо, э целина ве э Дон
Туьре не дануьсдет поюнде не гром, не
туфон,

Келе бирей зеки э шегьер
Комсомольскиревоз,
Ве жезд бирей э лепуьргьой Ангареревоз.

Жендек пулати, игидлуье рэхь хушбэхди,
Дери э гьулгьо буьзуьрге гьувот-сэхди,
Негьогьки чин суьфде пар незерей игиди
Э гьэриш асарегьо, булутгьой жилиди.

Иму инжо э хори дуьлпесо бирим!
Туь эз асму гоф сохде — иму шор бисдорим,

**Комсомол, туь гӀээиз дошде э гъэриш ракет
Э хуьшдеревоз овурдебири партбилет.**

**Омбора мэгӀнигъо ве ихдилотгъо изму
Эз дуьли нуьвуьсдет э товней туь хэлгъ иму,
У ширине махъшово э жофолуье рэхъ
Гене оголи туьре э биёвгъо себэхъ.**

**ВАТАН МЕ
ЭДЕЙ Э КОММУНИЗМ РАФДЕ**

**Гъемише хъэрекетлуь
Гъич не поисде,
Ватан ме
Эдей э коммунизм рафде.
Буьзуьрге гъувотгьоре
у кура сохде**

**Эдей тозе рэхьгьо
Э догъгьо вокурде.
Эдей э биёбу шегьбергьо,
гуьнжунде.**

**Эз гъэд вишегьо
Телгьой электри берде.
Э сер пура чойгьо
Куьрпигьо норенуьт,
Э жилиде руз
Заводгьо вокурденуьт.
Офденуьт рэхьгьо
Э лугъонди зир хори
Вокурде гемигьо,**

Гемигьой эври.
Гьемишс хьэрекетлуь
Гьич не поисде,
Ватан ме
Эдей э коммунизм рафде.
Нисди четини
Эй товуше рэхь эн у
Е беде зуйгІбеш
Уре
Гьич нипоюну
Товуше миноре
Гьуьндуьр сэхдини
Эри гьеме у
Эз гьер логьо ведини.
Негьогь ки эз у
Нисе сохденуьт шори,
Эз дуригьо Кубайму
Лзаде хори.
Гьемише хьэрекетлуь
Гьич не поисде,
Ватан ме
Эдей э коммунизм рафде.
Имбуруз-себэхь
Тозе коргьо мокуну,
Гьеме хэлгьгьой гьуьлом
Мибошут э лой эн у.

ЭРИ ЖОФО

НэгI,

небирет и десгьо

эри хисире яратмиш,

Доггьгоре, сенггьгоре

жумунде и пенже,

Желдуът, жобордуът

эз жофо, гьич нибошут чуьруътмиш.

Шор биренге дуъл,

ранггьой сифет низенуът суьпенже.

Бигьил даравтгу

Э гьэриш гIовгьо нен гIовгьо,

Э гIэтошлуье коргьо

гьул-базуй ме

те кишдибэнд.

Доггьгьо,

дохьоргьош,

сайловгьош,

дешгьунгьош

екиш э жилов,

Екиш нидануѳт беседе
жофой мере
э бухову-бенд.

Эвели мегѳеббет ме
гьисди жофо,
песе шори,
Зуѳм-зуѳме асдарайме,
лап ширине хѳѳлгьойме,
Нисди жун ме динж,
хов ме зьугьбени,
хосдейме омбори...

Ме лово хосденуѳм
ѳйтуѳ жофо,
туѳ гьисди номус ме,
туѳсуѳз зигьисде нидануѳм.

Жофо, туѳ хурег мени,
мере туѳ вонседе,
Мегѳеббет, мегѳеббет,
кумег бош
жофоре нуѳм гьуьндуѳр,
Васал, васал,
зу биѳѳ
хуну ѳй жофо
мѳгьни буьлдуѳр.

Эдем
хээрй дешенде, хээрй,
э тебэгъэгъой асму.
Варасит гоф мере,
нум ме
жофон, жофо,
эй ишму
Гъурбунуым ме,
менуым очортой тосе эндегунн,
Менуым жуьрг!эт, ме!
дуьшмен менуьт
тембели, дургунн!
Менуым гьелгъэй эн хори,
э дес ме де ихдиёри,
Тож ишмунуым,
Ватане эз девр
э девр бердегор;
Гуйге веди нисдуым,
оммо овурденуым
бэхдеверн.
Гъирьетсуьзи,
бегьер мере
гьовон хурдегор.
Эжи чуйшмей туь?
Кини бегем туь?
месуьз
нисди хуьрмет!

Менуым мэг|дон туь,
 нум ме —
 жофо!
 Жофолуь гьисмет;

Туьре
 менуым
 э хурде, вокурде,
 рафде, омор,
Э келе хьэрекетигьо
 сохденуымгьо чоре.

Эз зуьг|бей шаргьош
 менуым
 туьре
 гировундегор,

Е раче шориле
 месуьз
 нибу туьре дорегор,

Жофосуьз офигьо гьисмет,
 енегуге мегьеббет,

Дануьсденуым,
 у г|уьмуьр пур нибу
 дерди гьэм гьелбет.

Ме г|ове
 эз догьгьо поюнде,
 бэхширем э г|уьл,

ЭРИ ТУЪ — НЕ ЭРИ ЭН У

Эз мейдуй жофо
 песово мемун,
Гъинор туъ гъисдге
 нгиди бирмун,
Небуге айчуьни
 ужире гӀуьмуьр,
Комики дури
 эз зиндегуни.

Мерд биё бу
 гӀатощ, лепуьр,
Ве недануь гъич дургунни
Де руьхшенд месох
 э у гъэгъсуьз,
Хуьшге келегед
 пуч жофосуьз!

У оммо туъ инсд,
 негьогъ мэхэнд,

У гьисд эгъуьлменд
эри Ватаниш
хубе гьэлхэнд,
Жофоре хосдени у
дусд — г'элемет!
Эз зиндон
куфди гьисмет
Дедей г'эиле мигърибон дошде.
— Гьечу Ватаниш
— уре
— ширин хосде,
Эри хубе коргъой хуьшде.
Жофой эн у
гьисд эри эн у,
Мэгни не мозол
не сипре ну!
Уре гьисди
лап келе гьувот,
Гуьзетлуьни песде
э гьэриш завод.
Нэги,
у туь нисди
э хьозуре г'лош
Э г'лэруьси хуне
биренигъо бош,
Э песой алвер
бирейгъо дилбош:

Пуче гӀуьмуьр
тегьер кош-хош.
У эз чувклен
э десдин гъувот
Дигънегъоре
эз фикир шенде,
У имбуруз эдей
тозе кор гешде,
Тозе рэхъгьо
эри вокурде,
Кор Ватане пушо берде.
У имиди ёгъин
иму мокуним
Днеш товуше девр
девр коммунизм.
Пэхъни мебош
э далдегьо,
Э хэлгъэвоз пой
э жергегьо,
Шинов!
У эдей хунде
э хэлгъэвоз!
Миллонгъош гъисдуьт
э уревоз!
Эрэгъ рихунде
э пушой машин
э гъэд завод;

У жофосувз
гьич нехурди хьозур
Эз гIэйб ве номус
у хилоси дур!
Оммо тув гуйге
бисд сале жовон
Э гуфере
тегьер соворе гIэил,
Э шидрей бебе
бор вомундей.
Дирей ми лезет
кечуьк ве бил?
Эри пул ве мол
демундей себил!
Эз гIэйб-номус
ме хьэл мибошум,
Жофосувз нуне
дурамасуьруьмге,
Э сер хьозуриш
рази нибошум
Е богъиш
мере бэхшируьтге.
Э хуьшге хьнде
ве буше хьуьрмет
Э гьеме гердо
туфу ве нэгIлет!

Рухшенд месох
 дилмож мому,
Вегн ху глош
 гуйге тиркому!
Оммо коргьой эн у гьисди
 гlэлем ве гlэтош!
Миданиге туьш бош
 э жофо дилбош!
Пури дуьл эн у
 шори э васал
Келе жофогьо
 бирмунде гьер сал
Кар мебош
 шинов сес эн уре
Жофо ве гьовхо
 огол зере
Пушово чуьн гьуш
 у пар зере
Эри игид бире
 келе гьэсди уре!

ЭРИ ЖОФОЙ ТУЬ

Эй жофолуье десгьой туь ме
Нувьвьсдем жон, мэгIни мере,
Эй ховсуйзе чумгьой туь ме
Чуь хосдигеш бэхшуйьм туьре.

Рачи гуьлгьо гьисд гъуьзуьргуьл,
Хушбуй доре хэндуьсдени,
Тож эн гъушгьо гьисди буьлдуьр
Ширин-ширин у хундени.

ТэгIрифлуьни туь Тозегуьл,
Мигьрибоне нум эри дуьл,
Мозоллуьнуьм эри шори,
Ухшеш зере э десдей гуьл.

Омбор дуьлме хосденигьо
Раче хэтгьой десгьой туьни,
Шев, руз дуьлме хунденигьо
Гуьзетлуье жофойтуьни.

ХОК

Эгер мигърибон небуге эриму хок,
Эйчуъ гуфдиренуът «хок бебегъон и хок»
Муърдеш ве мундеш гиросденуът э сер ю,
Хорундегор имуре гьисд тевесер ю.
Чойгъоре, дерьёгъгоре э сер сине гердунде,
Догъгоре лераунде думонгъоре поюнде,
Инсоне глов доригъо, товуш доригъо,
Ве дуланмишире яравуъш сохдигъо.
Хок гъемише дусд инсони — дусд инсон,
Э руз ёси, вой э руз шори мигърибон.
Уни игидиреш, хушбэхдиреш овордегор,
Уни дуьлгъоре э метлеб расундегор.
Соките охмегъо, чешмегъой васали,
Буде бегъергъой, бегъергъой тове сали,
Фиқирсуъзе гъоегъо, дохъоргъой чули,
Э мпнжи гъемнион серине глов чоли;
Менг васали, гуървее щэхдей зимисду,
Шекерлуе шомомогъой тохгъой бисду,
Журкумлуе асдарагъо, герме чуъшме,

НУН

Суйгъде хори, ченд гьозори дурази
Фирегье мемзуэль туь лов бири,
Эвруьшуьмие зимигьой колхози,
Богьгьой онгури ве тайгей Сибири.

Дирегор тэхуэле э гьуйдуьри догь,
Винире буьлдуьре, гуфдирени: хун,
Ки э гьумлугьгьо воровундиге богь,
У мидануь чуь гьувот деге э нун.

Гуьрдем э кеф дес ме е донле гендуьме!
Ве хуб дениширем, буьзуьрге гьувот!...
Нун! И гоф пури эри дануьсдегор ме
Келе гьинор, номус ве овгьот.

Дедей ме — Нун! Тож гьемей тэхуьлгьой
хори,
Тегьер васал, тегьер пура дешгьунгьош;
Хубе маьшьово, мегьеббет ве шори,
Хурег игидгьо э женгьо, бесгьунгьош.

Э ёр мени довго... Беде дувшме,
Куышде э глоннети чарундебугьо,
Хок э хун вэхсиребугьо гьеме
Зиндегьоре сухундебируйтьо.

Е пусд, е осгьу э есири бире,
Бугьоз хушги зере эз тешнеи,
Э мисгьолевоз бэхш сохде нуне
Хурденбириуйтьо эз гиснеи...

Иму чув сэгларгьош увэхди кеширим,
Эз уьлуьмиш гужлуьте бисдорнм;
Гьемин у солдат, у игид глэзизи.
Туьфенге норе, бири дусд колхозн.

Тегьер чувшмейме гье товуш дорени,
Дуьлгьой хэлгьгьой ме гье шор бирени,
Бигьил гуьл доре, хори бу васали,
Мегьеббет суьрой — Нун гIуьмуьрсали

МАИ

Бирени с руз э е сал верзире,
Бирени сал ченд е рузиш нес бирс;
Шоре руз! ГӀэтошлуье гоф, келе мигӀид,
Гъувотлуь, жуьргӀэтлуь, тегьер игид.
Май! Туь зенде оморей э зиндон, э гӀэтош
товусде

Ве эз у элов е журкумле жесде
Векенде хушбэхдире эз пенжей дуйшме,
Дегесире, товуш бирей тегьер чуйшме.
Эн мени туь, эн ме, бэхш васали,
Овурдей эриме шоре руз зар-зари,
Гуйге и синейме эз хушбэхди имисал,
Чарусди э с пура богъ гуьлшоне васал.
Эн менуьт:

и мигӀид,

и жофо, и шори,

Эн менуьт:

и мозол, Май,

и келе шори!

ЖИЛГЪЭ

Э чул — целесе, э дергьо,
Э тиконлугъгьой бергьо,
Пойпичекгьо гуьрдет мере
Нисе диренуьм руй чуьшмерс.
Е тараф ме чол-чухури,
Е тарафиге — мерге више,
Иловлегьоймеш гьовре-гьури
Ве дуьлме фикир пур гьемише.
Ме жилгъэюм сурогъсуйзуьм,
Эри инсон тамарузум,
Ме е жилгъэюм гьисдуьм гьисд
Бегем и жилгъэ гереки нисд?!.
Ечи эз жилгъэгьо биренуьт
Келе рэхьгьой гьуьлом гьемише
Буьзуьрге коргьо диренуьт
Дуданмишигьойму эз више...
Бегем эй хуьште зигьисде?
Эришму зигьисде воисде.
Ме жилгъэюм сурогъсуйзуьм,
Эри инсон тамарузум,

ШЭХШЭХЭ

Эз дигьбол, эз сер дигь,
Эз у суйгьде хори,
Шэхшэхэ э сер богь
Лепуьргьо шар зери.
Хьуьршлуье чой гужлуь
Мачарунд дохьоре,
Гьечу меш гьувотлуь
Бесдуймге мэгИире.

ДЕРБЕНД — ВАТАН МЕНИ

(мэгIни)

Серини, дуьлхоши шегьерме — Дербенд,
Эз дуьло боругьо гъэдимн гъэлхэнд.
Эз сине Каспини, эз кемер догъгьо,
Э минжи мовуте, хол-холе богъгьо.

П р и п е в:

Келе бирей, гуьллауь бирей шегьерме,
Ала гуьзлауь рач бирей туь, о жонме
МэгIдон буле онгургьон Дербендме,
МэгIдон пура колхозгьо шегьерме,
Шегьерме — Ватанме,
Ватанме туь жонме.

Зуьм-зуьме гIов, тигьи бире шев себэхь,
Лезетлуьнуьт Микри—билогь, Шихселэхь,
Десде-десде гешденуьт хуб жейронгьо,
Жесде-жесде снмов зере жовонгьо.

П р и п е в:

**Фабрик, завод э гьер логьо сс дорет,
Чуь хунегьо, чуь кучегьо вокурдет!
Батап мени, жун эн мени туь Дербенд
Батап мени, нун эн мени туь Дербенд.**

П р и п е в:

ХУШЕЙ ОНГУР

(мэгIни)

Чуь хуби, шелбети хушей онгур,
Гуьлегьо тов-товуьт мэгIжуьмуьт, пур,
Жофогьой игидгьой эн колхозн
Ширине бегьер эн мейдузи

П р и п е в:

Ох чуь ширини
Туь хушей онгур,
Эйму шорини,
Эн Дербенд мени.
Эз богьгьоймуни
И хушей онгур,
Ох чуь ширини
Эн Дербенд мени.

Бэхшвегир бируьм э выставка ме,
Шинохдум туьре, сечмее нерме,
Пуьрсируьт хэлггьо унжиге эз ме
Кинуьт игидгьой колхозигьойме.

П р и п е в.

ТэгИрйфи хунде Москва шори,
Эри Дербендме — гуьлшоне хори,
Э гъэд гъозоргъо хунчее бегьер,
Э гъэд гъозоргъо гIээизе шегьер.

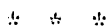
П р и п е в.

ДОГЪГЬО

Чуь хушбэхди э васали туь, суьгьде хориме,
Хунде-хунде пар зеренуьт парусдекгьо э сер ме,
Мере воисдени инжо гье зигьисде-понсде,
Гьич пир небире сад сал воисде,
Гьич э девргьош ишмуре фурмуш несохде, догъгьо.

Инжо дирем торикиреш, инжо дирем товуширеш,
Гьемишелуьг эриме бэхд вихдем ишмуре,
Войге четин, войге шори изму,
Энменит ишму ве э меревозит ишму
Чуьтамки эн ишмунуьм гьемишелуьг ме, догъгьо.

Догьисду, ме суьгьде кук туьнуьм, гофме гьэгьин,
У кук гьэдимие гьэлегьой сенгьи,
Чуьшме биренге пэхьни э песой жевгьэтгьо,
Сокит биренуьт кулокгьо э догъгьо,
Э мэгIни фуьрсоренуьм шолум эришму ме, догъгьо.

Шенгъ дуьгу гьово, верфгьо бошутгу хьэл,
Бигьил очугъ бошутгу сергьошму, догъгьо,
Э сейлгьо вадарафденге мэхьэл-мэхьэл,
Э ёр ме офдоре, сер микешуьм, догъгьо.

Десде-десде гирошденуьт булутгьо,
Чуьтам э серме хэёлгьо-думитгьо,
Хьэрзон синешму, ой савзлуье догъгьо,
Э васали безетмиш мибошит догъгьо.

МэгИдон жунсогъи серини гьеминон,
Хушбуе нефес гуьлгьой эн рихьон,
Чендигьо гирошде сер зеренуьт мигърибон,
Ки дануьсде ченд сали гьуьмуьр ишму, догъгьо.

Фикиргьо хьэрмэхьуьт эй инсон гьер вэхд,
Эз чешмегьо хурде мибошум хушбэхд,
Инжире эй офде мигешдуьм туьре сэхд,
Суьрхинуьт, алмазуьт сенгъгьошму, о догъгьо.

**Мере вир сохдегор, мнофу эз догъгьой рэхы,
Муйгьой мере моч сохденуът бургьой себэхы,
Дусд ишмунуъм, тегьер, хьэрмэхы,
Бигьыл хьэлов ме бошутгу сенгъгьошму, о догъгьо.**

ХОСДЕНИ ДУЪЛ МЕ ТУЪРЕ

Ой, духделей гъуншиму,
Мепуърс эз ме туъ изму
Эйчуь себэхьгьоймунде зу
Хэбер биренуьмге сер-су.
Эхи эз дес рачи туьнуьм,
Шевгьо ховсуьз мунденуьм,
Чуьтам сохум ме ошгор
Эме сохи туь бовор?
Мерешки гӀэьб оmore,
Туь семе дерд-дуьл мере
Хунде нисе дануьсде
Эри мелхьэм совусде...
Ейге сараф, кордани,
Дуьл ме туьре хосдени,
Гьич ме туьре тологь доре
Нихоюм жон екигерс.
Эзу поке хосдениме
Туь суьрон нисди, гуьлме,
Варасри изму, духдер,
Эйчуь биренуьмге зу хэбер?

ХОВ МЕ

Хов ме, хов гъуше хуно,
Э лигегъой доргъо ве,
Лап эз чум э дуригъо
Э келлей миноре ве.

И хов ме хов нисдики,
Е журкумлуе чини,
Э ригазгъой эн менги,
Э шаргъо пичирени

Хов ме думон шевини
Ве зугIбей эн лепуьргъо,
Тозе бур себэхьини
Хьэл бире шей биренигъо.

Хов ме е хов гънсдики
Э сур расиренигъо,
Чумерэхьэ гъэрибе
Шоре хэбер доренигъо.

**Хов ме е хов гъндики
Инсоне лепе сохденигьо,
Гџоле аз пусиреки
Жейле сохденигьо.**

ТУЬ ХЭНДУЬСДЕНИГЬО ВЭГІДО

Э нум туь шовгіе сохденуьм,
Э гІэтош туь ме сухденуьм,
Фикир туьре дануьсденуьм
Туь хэндуьсденигьо вэгідо.

Туь э гуьл ухшеши,
Де айчуь гьэм микеши?
Дануьсденуьм эн ки мибоши,
Туь хэндуьсденигьо вэгідо.

Дениш хуб э зомоне,
И гуьзеле руз инсоне!
Хьэз оморе Ватане,
Туь хэндуьсденигьо вэгідо.

Э дерьёгь хьэрой-хьуьшуьл,
Э васали бире муьхшуьл,
Шори сохде диеш Шимшуьн
Туь хэндуьсденигьо вэгідо.

ГІЭЗИЗЕ ШЕГЬЕР

Шегьер музыка, шегьер севгили,
Хосденуым туьре эз гьемей дуьли.
Шегьер гуьзелгьо, шегьер шогьиргьо,
Инжо шаргьош хунденуьт э дерьёгь.

Шегьер, эжеки инсон не буьлдуьр
Хунденуьт э е сес эз гьэриш эн дуьл.
О, Баку, туь эвели шори дуьл мени,
Шегьер шогьире эн Низамини.

Ме гешдем, гуш дошдем э сес кулокиш,
Шинирем сесгьой чуьнгуьр не сазеш,
Оморени мугьум дурней Видадиш,
У ширине ховгьой шогьире Вэгьифиш.

Унжо зенде оморет севгили гІэили,
Езугьэ севгили Меджнун не Лейли.
Унжо зигьисдет Вургун не Буьлдуьр
Хундет эй Ватан э богь чуьн буьлдуьр.

Унжо асдарагъош гуйге Аршин-Мал-Алан,
Хунде гешденуьт э асмуй Ватан.

О, музыка! Туь ширине хурег мени,
Э гьер рэхь зиндегуни дусд — кумег мени,
Те вомунде михунум эй чуьтуьни Ватан
Эри гуьл гуьлшоне, гуьлшоне Азербайджан.

Ме гуьмуьрлугъ мизигъисдуьм э
Азербайджан,
Эгенер нибисдоге ватан ме Догъисту,
Мизигъисдуьм те суьрои ме эз музика
Гюшир,
Белкем эз духдергъошуш михосдге шогъир.

АРМИЕЙ СОВЕТИ

Ки дошд э довгю Кавказе,
Гуьлшоне догъгьой алмазе,
Не суьгъде хоригьой колхозе?

Армией Совети,
Армией Совети.

Ки овурд эйму васале,
Гене шоре тозе сале,
Ве эз женггьо мозоле?

Армией Совети,
Армией Совети.

Ки хэндунд чумгьой гӀэрсире,
Шор сохд дуьлгьой ёсире,
Ве товуш сохд рузгьоре?

Армией Совети,
Армией Совети.

Ки дошд раче Каспияре,
Ковре шаргьой васалире,
Ве мигӀнд дуьл духдэргьоре?

Армией Совети,
Армией Совети.

Чор салгьо небу товуш,
Чор сал хун рихд тегьер воруш,
Ки Ватане сохд яравуш?
Армией Совети,
Армией Совети.

Ки хилос сохд гІәилгьоре,
Хуьрд сохд парсе зенжилгьоре,
Ве нисд-терг сохд фашистгьоре?
Армией Совети,
Армией Совети.

Эз женг вогошд моч сохд ёре,
Духдер гьәл гуьрд севгиларе,
Ки э метлеб расунд дуьле?
Армией Совети,
Армией Совети.

Ки дошд гІәлем Ленинире,
Норе пушо догь синере,
Ве дошд номус игидире?
Армией Совети,
Армией Совети.

Буьтуьн нефес синей ме,
Ве гІәтоше эшгь эн дуьл ме,
Эй туь, эй туь бәхшируьм ме,
Жон Армией Совети,
Жон Армией Совети!

ИГИД СОВЕТСКИЙ СОЮЗ

*(Э глүьзет Шатиил Абрамов
нуьвьүсдем и мэгІнире).*

Эй туь, игид, хунденим мэгІнире,
Дуьлшор бирейм нум туьре шиннире,
Нетерсире рафдей э сер дуьшменгьо,
Ватане дошдей туь шевгьо не рузгьо.

Ой игид гІэтоши,
Нишоней дилбоши,
ГЪирмиш сохдей дуьшмере,
Азад сохдей улкере.

Гуфдирей туь: «Мирам те хун бенсде,
Мидарам э женггьо те дуьлме поисде,
ГІэжелме омоге — нимуьруьм гьелбет,
Оммо нимуьруь Ватанме — муьгьбет.

Ватан бэхд мени, — гІэзизи мени,
Мидуьм жун мереш — у номус мени,
Оммо нигьилуьм гьич е дуьшмере,
Хуьрд соху раче богъ — Ватан мере.»

Эри эн Ватан понсдей гьэлхэнд,
Шатил Абрамов — игид эз Дербенд.
Гьемише э дуьлгьойму дери нум туь,
Бигьил тов дуь астарай суьрхи э синеи туь.

ГІЭЗИЗЕ ИГИД

*Э глүзет еровурди
игид хэлгэи В. И. Чапаев.*

Чапай зиндеи генеш э дуьлгьо
Чапай зиндеи э мэгIни, э женггьо,
У гIэзизе нум, у игиде дуьл
Безетмиш гьер вэхд э гъэриш гуьл.

У гьич нивогошд песово э женг
Петр не ю буюруьт чуьн пеленг
Дуьшме милерзи эз нум Чапай
Дуьшме нивирихд эз дес Чапай.

Гьсм эгъуьлменд, гьем игид бу
Ве уёгь бу у чуьн аслан
Эз гIэзизи бирс гъурбу
Жун хуьшдере до эри Ватан.

Ярауь бире у тегьер гъуш,
Нежуьмуьсд гъул бугьо чуьн пардуш
Оммо Чапай рэхь вокурдени
Хуьшдере э чой дешендени;

— Яралуь бирем, дусдме, эхир,
Ме ниофдонум э дес дуьшме,
Бигьил шаргьо фуберуьт э зир
НэгI, ниофдонум э дес дуьшме!

Чапай зинден генеш э дуьлгьо
Чапай зинден э гьеме салгьо
У гIээизе нум, у игиде дуьл
Безетмиш рач э гьэриш гуьл.

ТАНКИСТ МАРДАХАЕВ

(е тике эз поэма)

Буйругъ до бегъеми. Э дигъбон расирн,
Танке поюнд. Шеклуй вараси...
Бу лулей гуьргъо унжиге пэхъни,
Танке вокурд игид, нетерси.
Экипаж э женг хьозур бирени,
Оmmo экипаж понсди тэхъно
Муьхъкеме догъгъой Кавказе хуно
Э минжи едигор дигъбон Козино.¹
«Уёгъ бошит дигъбон сокити,
Е доне жив нисд. Гъеме хэвлети!..
Хьозур сохит зу! Гъэлеж нит танке!
Эй Вася, Васенька, ве дусдме Султан,
Мепонт могъбул, расиге гъэжел,
Хунит мэгънире эз дуьл эй Ватан.
Желд бошит, жоборд, мепонт мэхътел.
Эгер хьол дусд туь бисдоге четни

¹ Козино — дигъбон э куьндигъой Масков,
э же гъовре бириге Александр Мардахаев.

Хуышдере кувше, хилос сох ёгъин,
Игид бугъо — игидиреш михою,
Дусд хоюгъо — нун дусдиреш михуру...».
Ченд гъедер дусди мибу нисоне?
Мигуфди: «Ме хосденуым Ватане,
Игид бугъо — игидиреш мидору,
Кемер гъэлхэнд эри Ватан мишою,
Игид бугъо, эз четини нитерсуь,
Эз терс муърде э руй дувше гъуз нибу.

Армией иму
Пушой нэму,
Нисд мибу фашизм,
Зигъо Ленинизм!
Пушово, дусдгъо
Эй Ватан иму,
Эй мозол хэлгъгъой
Вилеет иму.»

Гъечи бу хэёл мэхъшовой игид,
Пушово мирафд, терссуьзе джигит,
Некуми эз далдей эн више — куче
Нуьгъ беде гъэчэгъ торнке луле,
Нуьгъ гъэзроиле танкгъо оморуйт,
Игид имуре вадабуррируйт;
Нелерэи танкист, игид гъэзизил,
Понсд чуьн аслан сэхд э рэхъ дузи.
Вэхъшире хуно е фашисд равуьсд,
Руе танк иму гуфдире, хэндуьсд:

— Гирит зинде! Энижегъ зинде гирит! —

Офицер дори солдатгьоре имид:

— Гьерки танкисте зинде муьгуьруь,

У пенжсад маркей суьрхи мегуьруь,

Ужире солдат э шегьер Берлин

Мегируь эз фюрер тэгърифи гьемин. —

Буше имидгьо ве буше хьуьрмет

Гуйге угьоре мидуь е гьисмет.

Экипаж тэхьно э нуьгьиревоз

Э женггьо дарафд э нуьгьиревоз,

«Пушово!» — гуфди игиде бирор иму,

Варафд сес буйругъ есер э асму,

Рихунд гуниле, чуьн тегерг, сайлов,

Минкин недо, танкгьо бисдоруьт лов,

Тегьер туз,

тегьер думон,

тегьер хов.

Гуйге догъэ пара мисохд мачарунд,

Скопгьоре, штабгьоре мачарунд,

Пушо мирафд,

мэгъини михунд,

гье мизе,

У суьмуьргьуш э лой Запад пар мизе.

Фуьрсоруьт гене фашистгьо гьушу

Э сер игид хьофднгеш гьэршу;

«Песово е луьнгиш гьэмел нийь!

Пушово! — гуфди зури Мардахаев, —

Э песой кемер Москва поисди,
Э песой кемер поисди Кавказ,
МэгІдон гІошири, догъгъой эи алмаз;
Унжо ватанмеш — Догъистуш гъисди,
Э минжи доргъо гъем догъ поисди,
Гуьлшоне богъгъой гІэзизи дусди.
О, унжо суьгъде шегъер Махачкале,
Гъэдимие боругъой Дербенд-гъэале,
Гуьзел Избербаш! О, Каспией ме,
Муьрдуьмгеш гене, эи ишмунуьм ме...».

Гъе эдембу паруьсде пушово тэхьно,
Э тараф пушо, э сер эи немцъго,
Мигуфди танкист, руй бире э дусдго:
— Не Махач Дахадаев,

не Шамил джигит,

Хогъин небирет

э женгъо

эй Ватан иму.

Мере вонсдени верзуьшлуье игид,

Бошим э нумгъой

кукгъой Догъисту.

Зерени с танк — и эри Ватан! —

Танке хъэл сохде гирошд. Пар зе зуьгІбе,

Ейгереш зе: — И эй гІэрсгъой деде!

Пушово, Вася! МэгІни хун, Султан!

Догъэ хуно сэхд, у нилерэи гъич,

Шендембу гІэтош, сохдембу пуч-гъич;

— И ай Москва! — сеимуйнеш эс,
Зеремунд поисд, бисдо жинозе.
Эхириш немцгьо дегь танк фуьрсорут,
ГӀазизимуре сӀхд желе гирдуьт:
— ГӀӀтош, сохит пожар!.. Танке сухунде
Гусеница поисд!

Люк кор нес сохде!

Э гьӀриш ю де се гӀӀзизе игид.
Танк нежуьмуьсд!

Танк поисди!

Танк эдей сухде!..

Танк товусди!

ГьӀриш танке су, дуре вегирди...

Чуьтам гьерсееки вотовусди?!
И желдини?

ненге жобордини?

Лап гьечиш Ватан эз жун
ширини?

Синс курт-курт...

Дульгьо тенге нефес...

ХьӀрзо нидо гене у руле эз дес.

Лем зе гӀӀтош,

вохурд э сифет,

э дуьл,

ГӀж хурд мувӀхь,

фикир,

эгьуьл...

Кемлей мунди!
 песни нефес!
Эйчуь?
 Чуьтам?
 Муьрде гереки?
Чуьтам муьрде?!..
 Эслогь муьрде рафде?
ГПэзизе Москваре
 гьич недиреки?
Екем зигьисде... Песде незигьисде...
Чуьтам еГни — эз гГуьлом чум вегуьрде?
Мунди дуь гоф, мунди дуь рэхь, —
Гуфди Мардахаев э гьер хьэрмэхь, —
Е бире есир,
 с
 игид
 муьрдс,
Комини хуби эз и дуь гоф:
Бире хогьини — э есири рафдс,
Енсбуге игид муьрдс, муьрде игид рач соф?
Э ёр ю омо — Шамил джигит.
Муьхькемте бисдо днеш руьхь игид.
«Эри хогьини хубтен зир хори,
Мунденнжон — у э руй хори»
Вскупим — бу танке эй вадарафде?
Нэг!! Нэг!!
 Э есири сэглэри дарафде,

Унжо торикини!
 товуши нисди!
Унжо гиснеини!
 Унжо фашисти!..
О, мозоли,
 игид
 эй Ватан
 муьрде!
Танк иму гене эдембу сухде..
Эхириш немцгьо божэхь вегуьрде:
— Эй, р-у-у-с, ведиро!..
 Эй, р-у-у-с ведиро!.. —
Эз танк г'этошлуь жугьобгьо омо:
— НэгI, кукгьой Совети нибошут есир,
Дуьшменгьой хуни мибошут тэхсир!
Зигьо севгилме — Ватан Совети!
Зигьо Москва — Чуьшмей азади!
Эри Москва,
 Эри нефес ме,
Гьурбуни сине
 Хьэйруни жун ме.
НэгI!
 Нигьилуьм
 Э Москва гирошде,
Унжо хисир
 г'эзизи гьеме!
Расири г'эжел — мимуьруьм гьелбет,

Оммо нимуьруь

Ватан иму — муьгьбет...

И бу песини журкумгьой сес ю,

Эз гьэриш гІэтош товусде танк ю,

Эхириш незник бирени нефес,

Поисд!...

Бейсд, де неомо у сес...

У муьрд жоборд!

У муьрд хушбэхд, игид!

Муьрд!

Варасд!

Герме дуьл — жилд,

Гуйге тор бире руз, асму дегеси,

Гуйге и догьгьо хьэл бире рихдуьт,

ГІалемгьо бисдо сергьуз ёси!

Булутгьо гьэмлуь — гьэмлуь вирихдуьт,

Эхириш игид бисдо селт хомуш,

Эхириш

гуьлгьош,

астарегьо...

О, гьеме!...

Ки нефес кеширенигьо э ватан иму,

Поисдуьт —

е — минут —

гьэмлуь!

гьетте —

— Чуьшме

— Гуйге

тор бисдо

э гҮвзет

кук Догъисту.

Тегьер игид — пегъливон догъи,
Э туь гуниле небири батмиш,
Суьрхине жовон — гҮвзизи хэлгъи,
Дуьшменгьоре сохдей эзмиш-эзмиш.
Синере гьэлхэнд эй Ватан норей,
Москове э женггьо туь гҮвзиз дошдей.
Иму дусдгьой туь, лешгер гьирмизи
ШовгҮо дореним э нум дузи,
Гуьрде туфенге ве гҮэлеме тик,
Мирайм рэхь туьре,

гҮвзизе Алик!

У товуше эшгь, у чумгьой жеадн,
У руьхь пулати,

у дуьл игиди,

Э дуьлгьой хэлгьгьош зинде гьисди.
Ве эгер комиссар хундге нумгьоре
Гене э отряд: «Ки бу командир?»
Экипаж сер тик жугьоб доре —
Танкист Мардахаев Александр!
Бигьил и нум туь э салгьо, э девргьо,
Э гьариш сутунгьо, э сер лепуьргьо,
Гье товуш дуьгу, гьич немуьрдени,
Эз бел гҮэлемигьош неофдорени.

ЭПИЛОГ

Дигьбон Козино мунди едигор,
Инжо хисри глэззи сине,
Инжо гьоврей игиде бирор,
Комики дошди эйму Ватане.
Дигьбон Козино фурмуш нисоху,
Мардахасе,

кук Догънстурс,

Сад фашистгьоре куьшди инжо у,
Ве андегунн бэхши Ватане.

Овурде э ёр игиде буьлдуьр,
Есер эз дургьо пар зере гьуьндуьр,
О!.. Мнёв буьлдуьр э сер эн дигьбон,
Э гуьзет игид михуну изму:
Михуну могъбул! Оммо мигьрибон,
Гуйге эз у мэгъни тор бисдо асму.
Довгъо варасди, дуьшмере куьшдейм,
Ватан зиьдтеш шоригьо дирй,
Дигьбон Козино рач варансде,
Зиьдтеш бэхдлуь, гуьлшонлуь бири.

Омо унжиге игиде танкист
Хисри рэхьэт э гьариш гуьлгьо,

Э гүьзет эн у хунденуьт мэгIни
Эз лувгегьой доргьо шейде буьлдуьргьо.

Мэхуьзуь Ватан

э кор гьер себэхь,

Э зир суьрхине рнгазгьой чуьшме

Мэхуьзуь дедей,

бирс чумерахь,

Оммо пивэхизуь

гIэзизи

дуьл ме.

СЕРНОМЕ

Эри Ватан	3
Нум Ленин	5
Комсомол Ленини	6
Ватан ме эдей э коммунизм рафде	8
Эри жофо	10
Эри туь — не эри эн у	15
Эри жофой туь	20
Хок	21
Нун	23
Май	25
Жилгъэ	26
Шэхшэхэ	27
Дербенд — Ватан мени (мэґни)	28
Хушей онгур (мэґни)	30
Догъгьо	32
«Шевгъ дуйгу гьово...»	33
Хосдени дуйлме туьре	35
Хов ме	36

Тувь хэндүүсденигьо вэгдо	38
Гэзизе шегьер	39
Армией Совети	41
Игид Советский Союз	43
Гэзизе игид	45
Танкист Мардахаев (етике ээ поэма)	47

Сафонов Шимшуьн.

Парзе мэгІни ме. Стихигьо ве мэгІ-
нигьо. Махачкала, Дагкнигоиздат,
1968.

57 стр.

Летп моя песня.

□

На татском языке

Художник *Е. Омельченко.*

Редактор *М. Ю. Бахшиев.*

Художествен. редактор *В. Логачев.*

Техн. редактор *М. Ханукаев.*

Корректор *М. Ханукаев.*

□

Сдано в набор 27 XII-1967 г.

Подписано в печать 12-IV 1968 г.

Форм. бум. № 2 60×90¹/₃₂ Бум. л. 0,9375

Печ. л. 1,875 Уч.-изд. л. 1,51

C02164 Тираж 1000 Цена 15 к.

Дагестанское книжное издательство

Управления по печати

при Совете Министров ДАССР,

Махачкала, ул. Маркова, 55. Зак. 112

Типография им. С. М. Кирова

Управления по печати

при Совете Министров ДАССР,

Махачкала ул. Маркова, 51.

Цена 15 коп.

МАХАЧКАЛА 1968

Шимшуйн Сафранов

ЛЕТИ МОЯ ПЕСНЯ

На татском языке